

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen en opmerkingen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van Woning Goethals in Gent (Ledeberg)

Provincie: Oost-Vlaanderen

Gemeente: Gent, 20ste afdeling, sectie A

Objectnummer: 4.01/44021/1464.1

Dossiernummer: 4.001/44021/143.1

Omschrijving:

Woning Goethals, Hundelgemsesteenweg 220

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, **01 FEB 2019**

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen en opmerkingen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 9 november 2018. Het agentschap voor Natuur en Bos bracht op 20 november 2018 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Het departement en de andere agentschappen brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 9 november 2018. Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 9 november 2018. Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Gent

Het advies werd gevraagd op 9 november 2018.

Gemeente Gent

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 13 december 2018 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

De Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning vraagt:

"Graag in het advies opnemen dat er momenteel wordt onderzocht om een fietsdoorsteek te realiseren ter hoogte van deze locatie, in functie van een fietssnelweg tussen Merelbeke station en Gent. Men richt zich voor deze doorsteek hoofdzakelijk op het aanpalende perceel (perceelsnr 354) maar in een verdere uitwerking dient dit samen met het perceel 351A4 en 351B4 (woning Goethals) bekeken te worden. Het betreffende perceel is niet opgenomen in een Bijzonder Plan van Aanleg of een Ruimtelijk Uitvoeringsplan."

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het ministerieel besluit maar wel op het inhoudelijk dossier. Het inhoudelijk dossier werd als volgt aangepast:

- Bij de juridische toestand, Ruimtelijke Ordening (2.4.2.) werd de gevraagde toevoeging uitgevoerd.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 9 november 2018.

De VCOE bracht op 13 december 2018 een ongunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

De commissie is van oordeel dat de woning Goethals beschermenswaardig is. Op basis van voorliggend dossier wordt de bescherming als monument evenwel onvoldoende onderbouwd en verantwoord. De commissie vraagt het beschermingsvoorstel te herwerken en het opnieuw ter advies aan de commissie voor te leggen.

Bemerkingen:

"a) Evaluatiekader en selectie. De commissie betreurt dat het dossier geen verdere duiding geeft bij het herinventarisatieproject voor de regio Gent. Het beschermingsvoorstel wordt ook niet geduid in relatie tot dit project en de beschermingsvoorstellen die hieruit (zullen) voortvloeien."

Antwoord: Het evaluatiekader en de selectie worden in het inhoudelijk dossier als volgt geduid: *"De opmaak van het beschermingsdossier voor de Woning Goethals kadert in de herinventarisatie van het bouwkundig erfgoed in Gent en deelgemeenten, die tijdens deze regeerperiode focust op de naoorlogse periode (1945-1985). Het pand werd geselecteerd na het algemene veldwerk in de deelgemeentes en na een beperkte studie van het oeuvre van BARO op basis van literatuuronderzoek en selectief archiefonderzoek en veldwerk."* Dit is overeenkomstig de duiding in andere dossiers uit hetzelfde thematische pakket, zoals bijvoorbeeld dat van de Woning De Zordo waarvan de bescherming in dezelfde vergadering van 13 december 2018 onvoorwaardelijk gunstig geadviseerd werd door de commissie.

"Bijkomend merkt de commissie op dat het beschermingsvoorstel eerder summier wordt gekaderd binnen het oeuvre van BARO. Er werd slechts een beperkte oevrestudie uitgevoerd en de verwijzingen naar andere gekende realisaties van BARO zijn zeer beperkt uitgewerkt. ( ) De commissie dringt aan op een volwaardige oevrestudie."

Antwoord: Een volwaardige oevrestudie biedt inderdaad een meerwaarde maar was gezien de omvang van het oeuvre onhaalbaar binnen de lopende planning. Bovendien overstijgt dit het thematische kader van het beschermingsproject (bouwkundig erfgoed in Gent uit de naoorlogse periode). Ook voor andere dossiers uit dit thematisch pakket werd hoogstens een beperkte oevrestudie uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld dat van de Woning De Zordo waarvan de bescherming in dezelfde vergadering van 13 december 2018 onvoorwaardelijk gunstig geadviseerd werd door de commissie.

Het oeuvre van BARO wordt al uitvoerig besproken in het inhoudelijk dossier (pagina 8-10) en ook de selectie van de woning Goethals binnen dit oeuvre komt hierbij aan bod: *"Dat de Woning Goethals een sleutelwerk is in het oeuvre van BARO blijkt duidelijk uit de literatuur. In het Repertorium van de architectuur in België - van 1830 tot heden (2003) omschrijft Norbert Poulain de woning Goethals als één van de bekendste verwezenlijkingen van BARO en hij gebruikt een foto van de woning om het bureau te illustreren. Andere projecten die vermeld worden zijn een winkelcentrum in Muravera*

(Sardinië) uit 1967 en drie ondertussen sterk verbouwde projecten: de fabriek Meca-Pneumatics uit 1968-1969 in Wondelgem, een flatgebouw met winkel in Ledeberg uit 1970 en de school Het Trappenhuis in Gent uit 1966-1984. In zijn overzichtswerk over hedendaagse architectuur in België (1995) bespreekt Geert Bekaert de woning als de meest toonaangevende van een hele reeks woningen. Het bedrijfsgebouw Meca-Pneumatics bestempelt hij weliswaar als het manifest van BARO maar dit gebouw is ondertussen sterk verbouwd. Marc Dubois behandelt BARO in verschillende publicaties over architectuur in Gent en omschrijft de Woning Goethals als hun eerste belangrijke realisatie (1985) en hun meest brutalistische (1988) en sterkste woningproject (2008). Ook de Woning Gardelein uit 1967-1968 komt in Dubois' publicaties steeds aan bod maar deze woning werd recent verbouwd."

Om de beperkte oevrestudie en de selectie van de Woning Goethals toch nog beter te kaderen, wordt aan de inleiding van het inhoudelijk dossier (1.) volgende passage toegevoegd: "Dit [de beperkte oevrestudie binnen het thematisch kader van naoorlogs Gent] leverde een lijst op van 39 panden van BARO en Eric Balliu uit de periode 1961-1977 (zie bijlage 5.4. Oeuvrelijst). Deze lijst bestaat uit een dertigtal woningen, aangevuld met een paar appartementsgebouwen, bedrijfsgebouwen en kantoren, scholen en een pastorie. Op basis van de literatuur kwamen twee panden van deze lijst evident in aanmerking voor bescherming en deze komen dan ook voor in de 'Top 100 jonge bouwkunst', die eerder door het agentschap werd samengesteld op basis van literatuuronderzoek: de Woning Goethals en de bedrijfsgebouwen van Meca-Pneumatics (1968-1969) in Wondelgem.¹ Na het veldwerk werd het laatste hiervan niet verder weerhouden voor bescherming omwille van ingrijpende verbouwingen. Van de overige panden werden er nog zes beoordeeld als verder te onderzoeken voor bescherming als monument binnen een ruimere oevrestudie. Zestien panden (waaronder de bedrijfsgebouwen van Meca-Pneumatics) zijn aangeduid als inventariswaardig, acht als documentair interessant (en dus eventueel te verwerken in de wetenschappelijke inventaris) en twee als onvoldoende waardevol. Zes panden werden nog niet teruggevonden en zijn waarschijnlijk gesloopt of onherkenbaar verbouwd." Deze oeuvrelijst wordt ook toegevoegd aan het dossier (bijlage 5.4. Oeuvrelijst).

"b) Gaafheid. De commissie stelt vast dat de woning Goethals in de loop der jaren meermaals werd aangepast en verbouwd. ( ) De commissie stelt zich aldus vragen bij de architecturale gaafheid van de woning en bij de herkenbaarheid en representativiteit als 'spraakmakende realisatie' van BARO."

Antwoord: Voor de representativiteit als 'spraakmakende realisatie' van BARO wordt verwezen naar het antwoord op de vorige bemerking ("Dat de Woning Goethals een sleutelwerk is ."). Om het spraakmakend karakter en de representativiteit nog iets meer in de verf te zetten, wordt volgende passage toegevoegd in het inhoudelijk dossier (2.1.): "De Woning Goethals is een representatief voorbeeld van de tientallen woningen die BARO eind jaren zestig en begin jaren zeventig realiseerde. En ook voor het ruimere kader van de naoorlogse architectuur in Gent is de Woning Goethals van betekenis. Zo namen Jo Raman en Fritz Schaffrath – van wie de Woning De Zordo (1973) ook voor bescherming als monument wordt voorgedragen – hun cliënten eind jaren zestig mee naar deze woning om hen te overtuigen van de toenmalige vernieuwingen in de architectuur."² De eerste zin van deze passage wordt ook hernomen bij de motivering van de architecturale waarde in het beschermingsbesluit (aanhef).

Wat het criterium herkenbaarheid/gaafheid betreft, merkt de commissie terecht op dat hierbij vragen kunnen worden gesteld in het geval van de Woning Goethals. In vergelijking met andere bekende realisaties van BARO in Gent (de fabriek Meca-Pneumatics uit 1968-1969 in Wondelgem, winkel Florales met appartementen in

¹ BRAEKEN J. S.D. [2000]: *Top 100 jonge bouwkunst*, onuitgegeven werkdocument, Agentschap Onroerend Erfgoed.

² Mondelinge informatie verkregen van Fritz Schaffrath (16 augustus 2018).

Ledeberg uit 1970 en de school Het Trappenhuis in Gent uit 1966-1984) heeft het brutalistische exterieur van de woning Goethals echter nog een relatief hoge herkenbaarheid, zoals aangegeven wordt in het inhoudelijk dossier (2.1.). In het interieur is die herkenbaarheid inderdaad veel lager maar de essentie van de planindeling rond een centraal dakterras met splitlevelorganisatie is wel nog aanwezig. Bovendien is de herkenbaarheid van het interieur momenteel voor een groot deel aangetast door latere toevoegingen die opnieuw verwijderd kunnen worden (bijvoorbeeld de opvulling en afdekking van de nog aanwezige zitput). Ook dit criterium wordt meer expliciet verwerkt bij de motivering van de architecturale waarde, zowel in het inhoudelijk dossier (2.1.) als in het beschermingsbesluit (aanhef), door toevoeging van volgende passage: *"Het brutalistische exterieur van de Woning Goethals bleef – in tegenstelling tot dat van andere spraakmakende realisaties van BARO – vrij gaaf bewaard en daarom heeft dit pand nog een relatief hoge herkenbaarheid. In het interieur is die herkenbaarheid veel lager maar de essentie van de planindeling rond een centraal dakterras met splitlevelorganisatie is wel nog aanwezig."*

"c) Beheersvisie. De voorgestelde beheersvisie omvat twee doelstellingen. De eerste beheersdoelstelling betreft het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen. De commissie merkt op dat deze doelstelling zeer algemeen is en nauwelijks richting geeft voor toekomstig beheer. De tweede beheersdoelstelling formuleert wenselijke ingrepen. Het betreft tal van ingrijpende werken aan de planindeling en ruimtewerking, het schrijnwerk, de interieurafwerking, de buitenafwerking en de daktuinen. De commissie wijst er op dat deze voorstellen neerkomen op een quasi-reconstructie van de woning naar oorspronkelijk ontwerp."

Antwoord:

De eerste beheersdoelstelling is inderdaad eerder algemeen maar moet gelezen worden in combinatie met de selectieve beschrijving van het pand in artikel 2 (erfgoedelementen en -kenmerken). Een volledige opsomming van deze erfgoedelementen en -kenmerken in artikel 3 zou een verdubbeling van die informatie betekenen, een gedeeltelijke opsomming zou de foutieve indruk wekken dat het behoud van andere erfgoedelementen en -kenmerken minder of niet belangrijk is. Om deze twee valkuilen te vermijden, worden twee heel beknopte beheersdoelstellingen toegevoegd:

"2° met betrekking tot het exterieur beoogt de bescherming het behoud van het brutalistische karakter, in het bijzonder van de voor- en zijgevel, dat gevormd wordt door het zichtbare beton en ruwe metselwerk en de opeenstapeling van volumes. Belangrijk voor de herkenbaarheid is ook het behoud van de schoorstenen en de vensters met het originele stalen schrijnwerk;

3° met betrekking tot het interieur beoogt de bescherming het behoud van de planindeling rond een centraal dakterras met splitlevelorganisatie, evenals de overgebleven elementen van de oorspronkelijke interieurafwerking, zowel zichtbaar (zoals de vestiairekast en betonnen haard) als niet-zichtbaar op het moment van bescherming (zoals de betonnen zitput);"

Wat de tweede (nu vierde) beheersdoelstelling betreft: de latere ingrepen zijn inderdaad niet weerhouden als te behouden erfgoedelementen en -kenmerken, en dus wordt het herstel van de oorspronkelijke toestand vooropgesteld. Dit wordt gemotiveerd vanuit de opvatting dat de erfgoedwaarde van Woning Goethals volledig berust op het oorspronkelijke ontwerp van BARO. Zoals de commissie zelf echter terecht opmerkt, heeft deze tweede beheersdoelstelling geen enkel verplichtend karakter maar is ze louter richtinggevend. Deze beheersdoelstelling bevat weliswaar enkele ingrijpende werken maar ook andere. Zo bestaan verschillende van deze wenselijke ingrepen niet zozeer uit reconstructies, dan wel uit het verwijderen van latere toevoegingen, zoals de opvulling en afdekking van de zitput.

"d) Fotoregistratie. Tot slot stelt de commissie vast dat de fotoregistratie van de woning een eerder beperkt aantal foto's bevat. Vooral wat het interieur betreft, is het beeld onvolledig. De

foto's geven onvoldoende zicht op de verschillende ruimtes en hun huidige toestand en bewaringsgraad. Ook een aantal erfgoedkenmerken die beschreven worden in het dossier zijn niet goed afleesbaar, bijvoorbeeld de vloeiende ruimtewerking met een minimum aan binnendeuren. Dit onderbouwt de vragen van de commissie inzake gaafheid, herkenbaarheid en representativiteit. Bovendien is dit problematisch in functie van de beoordeling en uitvoering van de wenselijke ingrepen uit de beheersvisie."

Antwoord:

Omdat het interieur in de huidige staat weinig bijdraagt tot de erfgoedwaarde, is in de fotoregistratie inderdaad slechts een beperkt aantal foto's ervan opgenomen. Dit wordt echter gecompenseerd door een uitvoerige reeks foto's van de vroegere toestand van het interieur in de documentatiebijlage van het inhoudelijk dossier (5.3., foto's 20-35 en 37-40). Om toch in te gaan op de vraag van de commissie wordt een meer volledige fotoregistratie van de huidige toestand van het interieur toegevoegd in een aparte bijlage bij het inhoudelijk dossier (5.2.). Dergelijke fotobijlage bij het inhoudelijk beschermingsdossier bevat bijkomend fotomateriaal dat het dossier verder onderbouwt of illustreert. Daarnaast werden drie foto's toegevoegd aan de fotoregistratie bij het beschermingsbesluit om de erfgoedelementen en -kenmerken beter te illustreren (foto's 19-20 en 24).

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier werd als volgt aangepast:

- toevoeging aan de inleiding (1.) van: *"Dit leverde een lijst op van 39 panden van BARO en Eric Balliu uit de periode 1961-1977 (zie bijlage 5.4. Oeuvrelijst). Deze lijst bestaat uit een dertigtal woningen, aangevuld met een paar appartementsgebouwen, bedrijfsgebouwen en kantoren, scholen en een pastorie. Op basis van de literatuur kwamen twee panden van deze lijst evident in aanmerking voor bescherming en deze komen dan ook voor in de 'Top 100 jonge bouwkunst', die eerder door het agentschap werd samengesteld op basis van literatuuronderzoek: de Woning Goethals en de bedrijfsgebouwen van Meca-Pneumatics (1968-1969) in Wondelgem.³ Na het veldwerk werd het laatste hiervan niet verder weerhouden voor bescherming omwille van ingrijpende verbouwingen. Van de overige panden werden er nog zes beoordeeld als verder te onderzoeken voor bescherming als monument binnen een ruimere oevrestudie. Zestien panden (waaronder de bedrijfsgebouwen van Meca-Pneumatics) zijn aangeduid als inventariswaardig, acht als documentair interessant (en dus eventueel te verwerken in de wetenschappelijke inventaris) en twee als onvoldoende waardevol. Zes panden werden nog niet teruggevonden en zijn waarschijnlijk gesloopt of onherkenbaar verbouwd."*;
- toevoeging aan de motivering van de architecturale waarde (2.1.) van: *"De Woning Goethals is een representatief voorbeeld van de tientallen woningen die BARO eind jaren zestig en begin jaren zeventig realiseerde. En ook voor het ruimere kader van de naoorlogse architectuur in Gent is de Woning Goethals van betekenis. Zo namen Jo Raman en Fritz Schaffrath – van wie de Woning De Zordo (1973) ook voor bescherming als monument wordt voorgedragen – hun cliënten eind jaren zestig mee naar deze woning om hen te overtuigen van de toenmalige vernieuwingen in de architectuur.⁴"* en *"Het brutalistische exterieur van de Woning Goethals bleef – in tegenstelling tot dat van andere spraakmakende realisaties van BARO – vrij gaaf bewaard en daarom heeft dit pand nog een relatief hoge herkenbaarheid. In het interieur is die herkenbaarheid veel lager maar de essentie van de planindeling rond een centraal dakterras met splitlevelorganisatie is wel nog aanwezig."*;
- toevoeging aan de bronnen van: *"BRAEKEN J. S.D. [2000]: Top 100 jonge bouwkunst, onuitgegeven werkdocument, Agentschap Onroerend Erfgoed."* ;

³ BRAEKEN J. S.D. [2000]: *Top 100 jonge bouwkunst*, onuitgegeven werkdocument, Agentschap Onroerend Erfgoed.

⁴ Mondelinge informatie verkregen van Fritz Schaffrath (16 augustus 2018).

- toevoeging van een aparte fotobijlage met foto's van het verbouwde interieur (5.2.);
- toevoeging van een oeuvrelijst in bijlage (5.4.).

Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

- toevoeging aan de motivering van de architecturale waarde (aanhef) van: *"De Woning Goethals is een representatief voorbeeld van de tientallen woningen die BARO eind jaren zestig en begin jaren zeventig realiseerde."* en *"Het brutalistische exterieur van de Woning Goethals bleef – in tegenstelling tot dat van andere spraakmakende realisaties van BARO – vrij gaaf bewaard en daarom heeft dit pand nog een relatief hoge herkenbaarheid. In het interieur is die herkenbaarheid veel lager maar de essentie van de planindeling rond een centraal dakterras met splitlevelorganisatie is wel nog aanwezig."*;
- toevoeging aan de beheersdoelstellingen van:
  - "2° met betrekking tot het exterieur beoogt de bescherming het behoud van het brutalistische karakter, in het bijzonder van de voor- en zijgevel, dat gevormd wordt door het zichtbare beton en ruwe metselwerk en de opeenstapeling van volumes. Belangrijk voor de herkenbaarheid is ook het behoud van de schoorstenen en de vensters met het originele stalen schrijnwerk;*
  - 3° met betrekking tot het interieur beoogt de bescherming het behoud van de planindeling rond een centraal dakterras met splitlevelorganisatie, evenals de overgebleven elementen van de oorspronkelijke interieurafwerking, zowel zichtbaar (zoals de vestiairekast en betonnen haard) als niet-zichtbaar op het moment van bescherming (zoals de betonnen zitput);"*
- toevoeging aan de fotoregistratie van drie foto's (19-20 en 24).

1.4. Opmerkingen van de zakelijkrechthouders

De opmerkingen werden gevraagd op 9 november 2018.

De zakelijkrechthouders gaven geen opmerkingen over deze bescherming.

Conclusie: de opmerkingen hebben geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.5. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen en de opmerkingen van de zakelijkrechthouders hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier werd als volgt aangepast:

- toevoeging aan de inleiding (1.) van: *"Dit leverde een lijst op van 39 panden van BARO en Eric Balliu uit de periode 1961-1977 (zie bijlage 5.4. Oeuvrelijst). Deze lijst bestaat uit een dertigtal woningen, aangevuld met een paar appartementsgebouwen, bedrijfsgebouwen en kantoren, scholen en een pastorie. Op basis van de literatuur kwamen twee panden van deze lijst evident in aanmerking voor bescherming en deze komen dan ook voor in de 'Top 100 jonge bouwkunst', die eerder door het agentschap werd samengesteld op basis van literatuuronderzoek: de Woning Goethals en de bedrijfsgebouwen van Meca-Pneumatics (1968-1969) in Wondelgem.⁵ Na het veldwerk werd het laatste hiervan niet verder weerhouden voor bescherming omwille van ingrijpende verbouwingen. Van de overige panden werden er nog zes beoordeeld als verder te onderzoeken voor bescherming als monument binnen een ruimere oeverstudie. Zestien panden (waaronder de bedrijfsgebouwen van Meca-Pneumatics) zijn aangeduid als inventariswaardig, acht als documentair interessant (en dus eventueel te verwerken in de wetenschappelijke inventaris) en twee als onvoldoende*

⁵ BRAEKEN J. S.D. [2000]: *Top 100 jonge bouwkunst*, onuitgegeven werkdocument, Agentschap Onroerend Erfgoed.

waardevol. Zes panden werden nog niet teruggevonden en zijn waarschijnlijk gesloopt of onherkenbaar verbouwd.”;

- *toevoeging aan de motivering van de architecturale waarde (2.1.) van: “De Woning Goethals is een representatief voorbeeld van de tientallen woningen die BARO eind jaren zestig en begin jaren zeventig realiseerde. En ook voor het ruimere kader van de naoorlogse architectuur in Gent is de Woning Goethals van betekenis. Zo namen Jo Raman en Fritz Schaffrath – van wie de Woning De Zordo (1973) ook voor bescherming als monument wordt voorgedragen – hun cliënten eind jaren zestig mee naar deze woning om hen te overtuigen van de toenmalige vernieuwingen in de architectuur.⁶” en “Het brutalistische exterieur van de Woning Goethals bleef – in tegenstelling tot dat van andere spraakmakende realisaties van BARO – vrij gaaf bewaard en daarom heeft dit pand nog een relatief hoge herkenbaarheid. In het interieur is die herkenbaarheid veel lager maar de essentie van de planindeling rond een centraal dakterras met splitlevelorganisatie is wel nog aanwezig.”;*
- *toevoeging aan de juridische toestand, Ruimtelijke Ordening (2.4.2.) van: “Er wordt momenteel onderzocht om een fietsdoorsteek te realiseren ter hoogte van deze locatie, in functie van een fietssnelweg tussen Merelbeke station en Gent. Men richt zich voor deze doorsteek hoofdzakelijk op het aanpalende perceel (perceel 354) maar in een verdere uitwerking dient dit samen met het perceel 351A4 en 351B4 (Woning Goethals) bekeken te worden.”*
- *toevoeging aan de bronnen van: “BRAEKEN J. S.D. [2000]: Top 100 jonge bouwkunst, onuitgegeven werkdocument, Agentschap Onroerend Erfgoed.” ;*
- *toevoeging van een aparte fotobijlage met foto’s van het verbouwde interieur (5.2.);*
- *toevoeging van een oeuvrelijst in bijlage (5.4.).*

Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

- *toevoeging aan de motivering van de architecturale waarde (aanhef) van: “De Woning Goethals is een representatief voorbeeld van de tientallen woningen die BARO eind jaren zestig en begin jaren zeventig realiseerde.” en “Het brutalistische exterieur van de Woning Goethals bleef – in tegenstelling tot dat van andere spraakmakende realisaties van BARO – vrij gaaf bewaard en daarom heeft dit pand nog een relatief hoge herkenbaarheid. In het interieur is die herkenbaarheid veel lager maar de essentie van de planindeling rond een centraal dakterras met splitlevelorganisatie is wel nog aanwezig.”;*
- *toevoeging aan de beheersdoelstellingen van:*
  - “2° met betrekking tot het exterieur beoogt de bescherming het behoud van het brutalistische karakter, in het bijzonder van de voor- en zijgevel, dat gevormd wordt door het zichtbare beton en ruwe metselwerk en de opeenstapeling van volumes. Belangrijk voor de herkenbaarheid is ook het behoud van de schoorstenen en de vensters met het originele stalen schrijnwerk;*
  - 3° met betrekking tot het interieur beoogt de bescherming het behoud van de planindeling rond een centraal dakterras met splitlevelorganisatie, evenals de overgebleven elementen van de oorspronkelijke interieurafwerking, zowel zichtbaar (zoals de vestiairekast en betonnen haard) als niet-zichtbaar op het moment van bescherming (zoals de betonnen zitput);”*
- *toevoeging aan de fotoregistratie van drie foto’s (19-20 en 24).*

---

⁶ Mondelinge informatie verkregen van Fritz Schaffrath (16 augustus 2018).